

Handläggare
Solveig Nilsson
Telefon: 0850804052

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2020-01-30

Förslag till Miljöprogram för Stockholms stad 2020-2023.

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/1040.

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget för 2019 beslutades att ”Stockholms stads miljöprogram 2016-2019” och ”Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040”, ska revideras i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Förvaltningen är positiv till det nya programförslaget som är ambitiöst och väl genomarbetat. Särskilt positivt är att även konsumtionens klimatpåverkan nu lyfts i miljöprogrammet. Stadens roll som upphandlande myndighet innebär stora möjligheter att ställa krav på tillverkare och leverantörer av varor, produkter och tjänster, med syfte att påverka produkt- och teknikutvecklingen för bättre alternativ utifrån de miljö- och klimatrelaterade målbeskrivningarna. Förvaltningen anser att en svaghet i stadens nuvarande miljöarbete är att det idag inte sker något formellt samarbete mellan förvaltningar eller bolag om mål/etappmål i miljöprogrammet, annat än inom projekt som råkar ha bäring på miljöprogrammet. Om prioriterade miljö- och klimatmål i högre utsträckning lyfts fram som gemensamma uppdrag i stadens budgetprocess, kan verksamhetsplanering och investeringsplaner tydligare kopplas till miljöprogrammets mål med kort- och långsiktiga perspektiv. Vidare föreslår förvaltningen att utbildningsinsatser om stadens miljöprogram anordnas i tidigt skede av programperioden för verksamhetsansvariga politiker och tjänstemän. Integreringen av miljöprogrammet i beslut som gäller stadens verksamhetsutövning är en förutsättning för att intentionerna i detta mycket omfattande program ska bli möjliga att genomföra.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2019 beslutades att *"Stockholms stads miljöprogram 2016-2019"* och *"Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040"*, ska revideras i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Vidare beslutades att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar i klimatarbetet, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. I uppdraget ingår även att ta fram en koldioxidbudget med kvarvarande utsläpp enligt Parisavtalet och att utreda hur staden kan bli en klimatpositiv stad 2040. Parallellt med förslaget till nytt miljöprogram för staden har därför även en *"Klimathandlingsplan 2020-2023 - för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040"* utarbetats.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom avdelningen för strategi och internservice.

Ärendet

Nedan återges en kort sammanfattning av det remitterade förslaget. För att ta del av hela förslaget hänvisar förvaltningen till bifogad bilaga.

Förslaget till nytt miljöprogram för 2020-2023 formulerar mål inom de områden där utmaningarna för Stockholm bedömts som störst såsom klimatpåverkan, klimatanpassning, resurshushållning och cirkulärekonomi, biologisk mångfald samt skadliga utsläpp och emissioner. Inom dessa områden formuleras mål för den egna organisationen och för stadens geografiska område, dels utifrån stadens långsiktiga ambitioner som mål på längre sikt och dels som etappmål för programperioden med förväntat resultat vid utgången av år 2023.

Sammantaget lägger miljöprogrammet fast sju prioriterade mål för Stockholms livsmiljö inklusive 16 etappmål samt förslag på indikatorer. Denna precisering av målen på lång och kort sikt ska ge en tydlig bild av hur staden säkerställer en ekologisk långsiktigt hållbar utveckling. I programmets målbeskrivningar tydliggörs hur respektive mål bidrar till de nationella miljömålen och de globala målen enligt Agenda 2030. Förutom tydliga exempel på konkreta åtgärder för måluppfyllelse beskrivs även de handlingsplaner eller

motsvarande som finns med relevans för respektive mål och vars åtgärder bidrar till måluppfyllelse.

Programmet är strukturerat utifrån de högst prioriterade målen för Stockholms miljö på lång sikt, det vill säga fram till 2030 eller längre:

Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040:

Målbilden är att Stockholms stad och dess invånare har ställt om sin energianvändning till att vara fossilfri till år 2040. Detta innebär att energianvändning för uppvärmning, transporter, el- och gasanvändning i Stockholm inte genererar några nettoutsläpp av växthusgaser samt att staden verkar för att konsumtionens globala klimatpåverkan minskar kraftigt. Staden ska ligga i framkant och därför arbetar staden med målsättningen att Stockholm ska vara klimatpositivt år 2040. För att nå detta behöver teknik och affärsmodeller utvecklas.

Etappmål för programperioden:

- Minskade växthusgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare.
- Minskad klimatpåverkan från konsumtionen.

En fossilfri organisation:

Målbilden är att Stockholms stads organisation ska vara fossilfri 2030 inom samma systemgränser som stadens övriga utsläppsmål. Genom att staden går före och ska vara fossilfri redan år 2030 behöver växthusgasutsläppen från energianvändningen i stadens organisation minska i en snabbare takt än motsvarande utsläpp i den geografiska staden.

Etappmål för programperioden:

- Minskade växthusgasutsläpp – högst 105 000 ton CO₂e från stadens verksamheter.
- Effektiv energianvändning.

Ett klimatanpassat Stockholm:

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad som är väl förberedd att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Stockholm ska ha en hög kapacitet att hantera både direkta och indirekta effekter av exempelvis höga vattennivåer och flöden, skyfall, värmeböljor och långvarig torka. Staden ska på lång sikt ha en god planering för att kunna hantera höjda havsnivåer.

Etappmål för programperioden:

- Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall.
- Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja.

Ett resurssmart Stockholm:

Målbilden är att Stockholms stad har utvecklats till en stad där resurser används effektivt och i enlighet med EU:s avfallshierarki. Det innebär att staden har identifierat och kartlagt stora resursflöden och har en utarbetad strategi för att skapa cirkularitet för dessa. Stockholm har anpassat sig till att resurser är ändliga genom att ha utvecklat och tagit till sig ny teknik, nya affärsmodeller och nya livsstilar.

Etappmål för programperioden:

- Minskad resursanvändning och klokare konsumtion.
- Ökad recirkulation av materiella resurser inom staden.
- En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen.

Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem:

Målbilden innebär att den biologiska mångfalden i Stockholm är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. Tillkommande bebyggelse bidrar till att stärka ekosystemtjänster och öka den biologiska mångfalden. En sammanhängande grönstruktur skapar värde för människor, den biologiska mångfalden och för samhället i stort. Genom att skapa mångfunktionella gröna lösningar i staden samtidigt som staden växer får vi fler ekosystemtjänster som bidrar till en hållbar, resiliert och attraktiv stad.

Etappmål för programperioden:

- Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur.
- Ökat genomförandet av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel.
- Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald.
- Förbättrad vattenkvalitet i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten.

Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö:

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad där dess invånare inte utsätts för skadlig exponering av buller eller luftföroreningar. Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas och bullernivåerna i staden ska ge förutsättningar för trivsel och rekreation samt inte påverka människors hälsa negativt.

Etappmål för programperioden:

- Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare.
- Minskat omgivningsbuller.

Ett giftfritt Stockholm:

Målbilden är, i enlighet med det nationella miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö”, att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Etappmål för programperioden:

- Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter.

Staden kommer inte uppnå miljömålen av egen kraft, arbetet behöver ske i nära samverkan med omvärlden och genom teknikutveckling. Programmet har därför utformats på ett sätt som ska stimulera och stärka samverkan, innovation och kommunikation. Näringslivets roll i miljöarbetet tydliggörs och former för samverkan behöver utvecklas.

Respektive nämnd ska utifrån *Miljöprogrammet* och *Klimathandlingsplanen* formulera en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten vid sidan av verksamhetsplanen. Här kan respektive nämnd och bolagsstyrelsens arbete detaljeras utifrån de övergripande inriktningarna.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till det nya programförslaget som är ambitiöst och väl genomarbetat. Särskilt positivt är att även konsumtionens klimatpåverkan nu lyfts i miljöprogrammet. Stadens roll som upphandlande myndighet innebär stora möjligheter att ställa krav på tillverkare och leverantörer av varor, produkter och tjänster, med syfte att påverka produkt- och teknikutvecklingen för bättre alternativ utifrån de miljö- och klimatrelaterade målbeskrivningarna. De framtagna förslagen till miljö- och klimatmål är väl avvägda för det fortsatta utvecklingsarbetet i syfte att nå de nationella miljömålen och i förlängningen FN:s klimatmål enligt Parisavtalet samt de miljörelaterade målen i Agenda 2030. I miljöprogrammet bryts de föreslagna miljö- och klimatmålen ned till begripliga och uppföljningsbara etappmål för programperioden. Programmet lämnar också förslag till åtgärder och metoder för hur målpuppfyllelse ska kunna uppnås, delvis i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle. Genomförande- och uppföljningsansvar har fördelats utifrån nämnders och bolagsstyrelsers rådighet över målen och pekar tydligt ut uppföljningsansvariga nämnder och bolag. Utformningen av det

föreslagna miljöprogrammet innebär att miljöprogrammet blir ett av stadens grundläggande styrdokument i arbetet med att uppnå en hållbar stadsutveckling.

Förvaltningen anser att en svaghet i stadens nuvarande miljöarbete är att det idag inte sker något formellt samarbete mellan förvaltningar eller bolag om mål/etappmål i miljöprogrammet, annat än inom projekt som råkar ha bäring på miljöprogrammet. Om prioriterade miljö- och klimatmål i högre utsträckning lyfts fram som gemensamma uppdrag i stadens budgetprocess, kan verksamhetsplanering och investeringsplaner tydligare kopplas till miljöprogrammets mål med kort- och långsiktiga perspektiv. En formalisering av ett sådant samarbete borde öka effektiviteten genom att bra exempel delas, nya idéer skapas och med all sannolikhet ökar chanserna att stadens miljö- och klimatmål uppnås.

Vidare föreslår förvaltningen att utbildningsinsatser om stadens miljöprogram anordnas i tidigt skede av programperioden för verksamhetsansvariga politiker och tjänstemän. Integreringen av miljöprogrammet i beslut som gäller stadens verksamhetsutövning är en förutsättning för att intentionerna i detta mycket omfattande program ska bli möjliga att genomföra.

Denise Melin
Stadsdelsdirektör

Marie Janemar
Stabschef

Bilaga: Förslag till Miljöprogram för Stockholms stad 2020-2023, dnr KS 2019/1040.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Denise Melin, Stadsdelsdirektör	2020-01-14
Marie Janemar, Avdelningschef	2020-01-14